

KLACHTNUMMER : 21.0383

DE KLACHTENCOMMISSIE VOOR GGZ NOORD-HOLLAND-NOORD
HEEFT HET VOLGENDE OVERWOGEN EN GEOORDEELD OMTRENT DE OP 3 NOVEMBER 2021
BINNENGEKOMEN KLACHT IN HET KADER VAN DE WET VERPLICHTE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG
(WVGGZ) VAN:

A.,
wonende/verblijvende : B. van C. te D. (hierna: de instelling)
hierna te noemen : klager

tegen

E.,
werkzaam als psychiater bij B. van de instelling
hierna te noemen : verweerster

en

F.,
werkzaam als arts bij B. van de instelling
hierna te noemen : verweerder

1 VERLOOP PROCEDURE

- Klachtenformulier gedateerd 2 november 2021, ontvangen op 3 november 2021;
- Toelichting op de klacht van G., patiëntenvertrouwenspersoon (hierna: pvp), ontvangen op 3 november 2021;
- Schorsingsverzoek van 2 november 2021;
- Schorsingsbeoordeling van 4 november 2021;
- Verweerschrift van 8 november 2021, ontvangen op 9 november 2021;

De klachtencommissie heeft met toestemming van klager inzage in zijn behandeldossier (EPD) gehad over de periode 11 september 2021 tot en met 9 november 2021.

De klachtencommissie heeft vanwege de corona uitbraak een hoorzitting gehouden via Lifesize op 10 november 2021.

Aanwezig waren klager, bijgestaan door de pvp; en namens verweerders H..

1.1 TERMIJN

De klachten hebben betrekking op beslissingen waarvan de gevolgen niet meer actueel zijn, zodat de klachtencommissie gehouden is binnen 4 weken na ontvangst van deze klacht schriftelijk een uitspraak te doen ten aanzien van deze klacht. Deze termijn loopt af op 1 december 2021.

Nu ter zitting is gebleken dat klager zijn klacht over het toedienen van het depot handhaaft, zal de commissie op deze klacht en daarmee vanwege de onderlinge samenhang ook op de andere klachten uiterlijk 17 november 2021 een beslissing nemen.

1.2 SCHORSINGSBESLISSING

Het verzoek tot schorsing van klager is door de commissie behandeld op 4 november 2021. Na uitleg over de voorgenomen depotmedicatie, stemde klager in met de toediening hiervan. Gelet hierop heeft de klachtencommissie in de schorsingsbeoordeling van 4 november 2021 geconstateerd dat geen beslissing meer hoeft te worden gegeven op het aanvankelijk ingediende verzoek tot schorsing van de medicatie.

2 STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

2.1 STANDPUNT KLAGER

De klachten van klager, hieronder puntsgewijs weergegeven, houden verzet tegen het volgende in:

1. opname in een accommodatie;
2. separatie (van 25 oktober tot en met 26 oktober, en van 1 november tot en met 8 november);
3. medicatie (ingrijpmedicatie, ontvangen op 1 november 2021, en depot, ontvangen op 1 november 2021 en uiteindelijk ook tegen het depot ontvangen op 8 november 2021);
4. inname laptop en telefoon(s).

Klager is van mening dat hij onterecht is opgenomen in de instelling en hij is het niet eens met het separeer- en medicatiebeleid van de kliniek. [...] Hij is het verder niet eens met de medicamenteuze behandeling in de vorm van een depot en ingrijpmedicatie.[...].

Klager verzoekt een vergoeding van de schade en/of het nadeel dat hij als gevolg van de gebeurtenissen heeft geleden.

2.2 STANDPUNT VERWEERDER

Verweerder stelt zich – kort gezegd – op het standpunt dat opname van klager in de instelling en behandeling met depotmedicatie noodzakelijk was om gevaarlijke situaties en ernstig nadeel af te wenden. Toediening van antipsychotische medicatie in depotvorm was noodzakelijk ter behandeling van de recidief manische decompensatie [...]Klager liet gedragsproblemen zien, waardoor sprake was van een dreiging van de algemene veiligheid en waardoor sprake was van een maatschappelijke teloorgang van klager. Adequate behandeling van de manie in een ambulante setting is niet reëel, klager stemt niet in met behandeling.

De separaties hebben plaatsgevonden op basis van een risico-taxatie;[...]. Bovendien was separatie noodzakelijk om klager tot rust te laten komen in een prikkelarme omgeving.

De ingrijpmedicatie was noodzakelijk, aldus verweerders, onder meer om de acute agitatie bij klager weg te nemen bij toediening van het depot.

Klager gebruikt zijn communicatiemiddelen om bedreigende teksten rond te sturen. [...].

3 OVERWEGINGEN EN BEOORDELING DOOR DE KLACHTENCOMMISSIE

3.1 FEITEN

Bij de beoordeling van de klacht(en) van klager gaat de commissie uit van de volgende feiten. [...]

3.2 VOORVRAAG

De commissie is bevoegd kennis te nemen van de klachten van klager en klager is ontvankelijk in zijn klachten.

3.3 BEOORDELING KLACHTONDERDELEN

1) Opname

De rechtbank heeft op 20 oktober 2021 geoordeeld dat opname van klager in de instelling noodzakelijk was, ter voorkoming van ernstig nadeel voor of van betrokkene of een ander (gerelateerd aan de psychische stoornis waaraan klager lijdt).

De klachtencommissie is van oordeel dat de instelling de gedwongen opname ter uitvoering van de zorgmachtiging op de juiste gronden en wijze heeft uitgevoerd. Klager liet voor zijn opname maatschappelijk ontwrichtend gedrag zien als gevolg van zijn manische ontregeling [...]. De hierop volgende opname was proportioneel, er waren geen minder bezwarende alternatieven om het ernstig nadeel af te wenden en de opname was doelmatig, zodat is voldaan aan de (inhoudelijke) eisen die de wet hieraan stelt. Vanwege zijn gedrag en handelen was ook in het kader van de veiligheid van anderen en van klager zelf opname noodzakelijk. Door zijn handelen riep klager ook agressie jegens hemzelf op.

De klachtencommissie zal dit klachtonderdeel daarom **ongegron**d verklaren.

2) Separaties

De klachtencommissie is van oordeel dat ook de separaties op goede gronden en op de juiste wijze zijn uitgevoerd. In de zorgmachtiging is toestemming verleend voor insluiting als één van de vormen van verplichte zorg. Verweerders hebben tijdig en op de juiste wijze aan klager meegedeeld dat overgegaan zou worden tot insluiting (separatie) als vorm van tijdelijke verplichte zorg via de zogenaamde 8:9 brieven. Tot slot voldeden zowel de kortdurende als de langdurige separatie aan de vereisten van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid.

[...] Separatie was dan ook preventief noodzakelijk en doelmatig, om de veiligheid van klager, medepatiënten en personeel van de instelling te waarborgen en hiervoor waren geen minder ingrijpende alternatieven. Bovendien heeft deze eerste separatie zo kort als mogelijk geduurd: toen bleek dat klager “in de samenwerking was” is hij de dag na opname en separatie naar de Intensive Care Unit (ICU) overgeplaatst.

Ook de tweede separatie van 1 november 2021 tot en met het ontslag van klager op 8 november 2021 is op goede gronden en op de juiste wijze uitgevoerd. [...] Dit in combinatie met de acute agitatie die werd verwacht bij toediening van het aangezegde depot en de noodzaak om klager tot rust te laten komen in een prikkelarme omgeving, maakt dat de klachtencommissie van oordeel is dat onder deze omstandigheden een separatie noodzakelijk en doelmatig was en dat er geen minder, ingrijpend alternatief mogelijk was.

Klager is bovendien van de beslissingen tot separatie tijdig en op de juiste wijze op de hoogte gebracht middels de zogenaamde 8:9 brieven. Gelet op al voorgaande, zal de klachtencommissie dit onderdeel van de klacht dan ook **ongegron**d verklaren.

3) Dwangmedicatie

Depot

De rechtbank heeft in haar beslissing van 20 oktober 2021 toestemming verleend klager medicatie als verplichte zorg toe te dienen.

Gebleken is dat klager wisselend is in zijn bereidheid om (antipsychotische) medicatie te aanvaarden. Zo stemde hij in het gesprek dat voorafging aan de schorsingsbeslissing nog in met het 2^e depot dat voor 8 november 2021 gepland stond; ter gelegenheid van de zitting op 10

november 2021 gaf klager aan het niet eens te zijn met toediening van dwangmedicatie, en zijn klacht over het depot toch te handhaven. Hij heeft ermee ingestemd, omdat hij anders de kliniek niet zou mogen verlaten.

De klachtencommissie is voldoende gebleken dat door verweerders juist en op goede gronden is gehandeld ten aanzien van de dwangmedicatie (het depot). Door klager zijn geen inhoudelijke of procedurele klachten naar voren gebracht, anders dan dat hij in zijn algemeenheid stelt dat de instelling kiest voor separeren en sederen, in plaats van luisteren naar de patiënt. Uiteraard is het voor iedere patiënt van belang, dat er ruimte is voor het verhaal van de patiënt over zijn leven en de door hem gewenste behandeling. [...] Behandeling met antipsychotica is in het verleden effectief en doelmatig geweest en is ook nu door verweerders als proportioneel en doelmatig gezien voor behandeling van de stoornis en ter afwending van het gevaar. De klachtencommissie ziet in hetgeen hierover door klager naar voren is gebracht onvoldoende redenen om aan dit oordeel te twijfelen.

De klachtencommissie verklaart dit onderdeel van de klacht dan ook **ongegrond**.

Ingrijpmedicatie

Uit het verweerschrift, het EPD en het verhandelde ter zitting is gebleken dat klager op 1 november 2021 is meegedeeld dat hij een depot Xeplion zou ontvangen. Op dat moment is klager gesepareerd, in verband met (onder meer) de verwachting dat hij bij toediening van een depot onder dwang ontwrichtend gedrag zou laten zien. Verweester heeft toen besloten naast de separatie ook ingrijpmedicatie (Acutard 75 mg en Temesta 4 mg) toe te dienen, in verband met een aanhoudende gevaarsituatie [...]. Bovendien duurt het enige tijd voordat het depot werkt.

De klachtencommissie overweegt ten aanzien van de ingrijpmedicatie als volgt:

Met verweerders is de klachtencommissie, zoals reeds eerder overwogen, van oordeel dat sprake was van een (nood)situatie die ingrijpen door middel van separatie noodzakelijk maakte tijdens/voorafgaand aan de toediening van het depot. Deze vorm van gedwongen zorg was opgenomen in de zorgmachtiging en klager is tijdig en op de juiste wijze geïnformeerd over het voornemen van verweerders om klager te separeren. Zo is de Wvvggz ook bedoeld: uitsluitend die vormen van dwang kunnen worden toegepast, die zijn opgenomen in een zorgmachtiging.

Wanneer aanvullend een gedwongen interventie noodzakelijk is waarin de zorgmachtiging niet voorziet, biedt artikel 8:11 van de Wvvggz behandelaars de juridische grondslag om in noodsituaties tijdelijk verplichte zorg te verlenen. Dit artikel vermeldt dat de zorgverantwoordelijke, indien er sprake is van verzet, als bedoeld in artikel 1:4 Wvvggz, kan beslissen tot het verlenen van verplichte zorg waar (voor zover hier van belang) de zorgmachtiging niet in voorziet, voor zover dit tijdelijk ter afwending van een noodsituatie noodzakelijk is, gelet op:

- a) ernstig nadeel;
- b) de veiligheid binnen de accommodatie;
- c) de bescherming van rechten en vrijheden van anderen, of
- d) de voorkoming van strafbare feiten.

Voor de klachtencommissie is voldoende komen vast te staan, dat ingrijpen op 1 november 2021 noodzakelijk was. Separatie was noodzakelijk om de veiligheid van klager, zijn medepatiënten en de hulpverleners te waarborgen en hun rechten en vrijheden te beschermen. Onvoldoende is echter komen vast te staan dat opname, separatie én dwangmedicatie tezamen niet voldoende waren om de noodsituatie waarvan sprake was af te wenden en dat aanvullend nog ingrijpmedicatie nodig was. Immers, klager heeft het depot zonder verzet laten injecteren (volgens klager droeg de aanwezigheid van 10 of 12 hulpverleners hieraan bij). Ook zou separatie een einde moeten maken aan de mogelijkheid voor klager om afdelings-ontwrichtend gedrag te laten zien.[...] Niet dan wel

onvoldoende gebleken is dat daar bovenop ook nog ingrijpmedicatie noodzakelijk was, om het ernstig nadeel af te wenden, de veiligheid binnen de accommodatie te waarborgen of ter bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Tot slot is in het EPD als reden voor toediening van ingrijpmedicatie genoemd dat het enige tijd duurt voordat het depot gaat werken en klager in die tussentijd, naar verwachting, ontwrichtend gedrag zou laten zien. De klachtencommissie acht dit onvoldoende reden om tot ingrijpmedicatie over te gaan. Enerzijds omdat separatie reeds zorgde voor afwending van het gevaar en ernstig nadeel. Anderzijds omdat de latere werking van een depot bekend en dus voorzienbaar was. Niet gebleken is van daadwerkelijk verzet van klager op dat moment, zoals in voornoemd wetsartikel als voorwaarde voor het toedienen van ingrijpmedicatie is bepaald. Mocht klager alsnog daadwerkelijk het gevreesde ontwrichtende gedrag hebben laten zien, of zich anderszins had verzet, had er alsnog ingrijpmedicatie toegediend kunnen worden. Nu is deze medicatie min of meer op voorhand al toegediend. Dat druist, naar het oordeel van de klachtencommissie, in tegen de bedoeling van de wetgever op dit punt.

Op grond van het voorgaande is de klachtencommissie daarom van oordeel dat dit klachtonderdeel **gegrond** is.

Overigens is door verweerders naar voren gebracht dat zij klager zo veel als mogelijk telkens tevoren de bijsluiters hebben overhandigd van door hem ontvangen medicatie. Wat daarvan zij, de commissie laat deze discussie voor wat hij is. De Wvvgz voorziet niet in een klachtmogelijkheid hierover.

4) Inname laptop en telefoons

In de verleende zorgmachtiging is voorzien in de mogelijkheid beperkingen aan te brengen in de vrijheid van klager het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat klager iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen.

Uit de zogenaamde 8:9 brief van 28 oktober 2021 blijkt dat is besloten de laptop en telefoon(s) van klager in te nemen [...]

Op 26 oktober 2021 (voorafgaand aan de overplaatsing van de separeerruimte naar de ICU) is met klager de afspraak gemaakt dat hij zijn laptop en telefoon in eigen beheer mocht houden, zolang hij geen foto's en/of opnames maakte van de kliniek, cliënten en personeel. Op 27 oktober 2021 is aanvullend besloten)[...] de communicatiemiddelen van klager ook in te nemen bij berichten van buitenaf over bedreigingen of agressie.

Gebleken is dat klager zich hier niet aan heeft gehouden; [...]. Om (sociale) schade voor klager of medepatiënten te voorkomen, is besloten dat klager zijn laptop en telefoon(s) diende in te leveren. Omdat klager niet te motiveren was zijn communicatiemiddelen vrijwillig af te staan, hebben verweerders besloten om tot gedwongen zorg over te gaan ("aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen"). Op 28 oktober 2021 is klager hiervan via een 8:9 brief op de hoogte gebracht, waarna zijn laptop en (eerste) telefoon zijn ingenomen. [...]

Gelet op voornoemde omstandigheden, is de klachtencommissie van oordeel dat verweerders op goede gronden en op de juiste wijze hebben besloten tot inname van de mobiele communicatiemiddelen van klager, omdat zijn gedrag tot (onder meer) ernstig nadeel leidde (maatschappelijke teloorgang, het risico op verbale en/of fysieke agressie naar derden en het hierdoor afroepen van agressie over zichzelf).

Nu is gebleken dat er geen – minder ingrijpend – alternatief voorhanden was (afspraken maken over het gebruik was al geprobeerd), de inname (voor zover het deze communicatiemiddelen betref)

doelmatig was en de gedwongen zorg in verhouding stond tot het doel van de verplichte zorg (klager mocht wel zijn advocaat bellen in het bijzijn van de verpleging en hij mocht onder toezicht zijn digitaal dossier op de afdelingslaptop inkijken), is voldaan aan de eisen die de wet hieraan stelt.

De klachtencommissie verklaart dit onderdeel van de klacht dan ook **ongegrond**.

4 BESLISSING DOOR DE KLACHTENCOMMISSIE

De klachtencommissie verklaart:

- de klachtonderdelen 1, 2, 3a (dwangmedicatie) en 4 **ongegrond**;
- klachtonderdeel 3b (ingrijpmedicatie) **gegrond**

5 SCHADEVERGOEDING

In zijn klachtbrief heeft klager aangegeven dat hij vergoeding verzoekt van de schade en/of het nadeel dat hij als gevolg van de gebeurtenissen heeft geleden, en dat hij deze schade bij een gegrondverklaring van zijn klacht nader zal onderbouwen.

Klager wordt daarom tot woensdag 24 november 2021 in de gelegenheid gesteld een onderbouwd verzoek tot schadevergoeding in te dienen.

Vervolgens zal de instelling tot 1 december 2021 de gelegenheid krijgen zijn schriftelijke visie op het verzoek in te dienen.

De klachtencommissie zal vervolgens op basis van het verzoek van klager en het verweerschrift van de zorgaanbieder een besluit nemen over het al dan niet toekennen van een schadevergoeding en deze uitspraak over het wel of niet toekennen van een schadevergoeding, en de eventuele hoogte daarvan, uiterlijk op 8 december 2021 aan alle partijen toesturen. Mocht een mondelinge zitting nodig zijn, zal deze beslistermijn opschuiven.

Aldus gedaan via lisesize op 10 november 2021, verzonden op 17 november 2021

Vastgesteld door de volgende commissie:

mr. Ph. Burgers (voorzitter), mr. M. Broek (lid-jurist), J.F. Hammink (lid-psychiater) (leden), bijgestaan door Y. Schoutsen (ambtelijk secretaris).

Namens deze;

mr. Ph. Burgers,
voorzitter

Beroep

De Wvggz geeft betrokkene (klager), diens vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene de mogelijkheid om binnen 6 weken na de uitspraak van de commissie een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift in te dienen bij de rechter van rechtbank Noord-Holland, gelegen aan de Kruseman van Eltenweg 2, 1817 BC Alkmaar.

Deze uitspraak wordt toegezonden aan:

A.. betrokkene/cliënt

G., vertegenwoordiger betrokkene/PVP

K., advocaat

L., Geneesheer-directeur

C. (zorgaanbieder)

E., zorgverantwoordelijke

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.